

overbevist om det motsatte. Dette bevises best ved at han alltid gikk inn for dem som kom i vanskeligheter. Av ren menneskelig medlidenhet tok han affære. Det <sup>sa' a' n</sup> hørte til dagens orden på Nørholm. Han kunne ikke snakke tysk, han kunne nesten ikke skrive bokstaver lenger fordi høyre hånden var utslitt. Han måtte selv ha hjelp for å kunne hjelpe. Jeg skal ikke gå i detaljer, det vil føre for vidt.

Men den artikkel som hans fiender så ofte har ført i marken mot ham, har nettopp en slik hjelpeaksjon som bakgrunn. Den heter "Nu igjen", og er skrevet våren 1942. Tolv unge menn fra Sørlandet, blant dem to fra Hamsuns egen by Grimstad, ble dømt til døden. Han ble bønnfalt om å prøve å redde dem. Ånden i artikkelen fremgår av siste avsnitt :

" Det gjør ikke godt å få brever fra foreldre og pårørende om de ulykkelige som er dømt og nu skal dø. Det er ungdom og ungdoms håp som her er spilt, det er så sørgelig, enhver kan tenke på seg selv og sine egne. Disse brever nu igjen, det er opprakte hender og rop om forbønn."

Nei, det gjorde ikke Knut Hamsun godt, han hadde lite håp om å kunne oppnå noen benådning. Terboven hadde etter hånden øyensynlig blitt lei av alle henvendelsene fra Nørholm. Hamsun tok seg så nær av denne tragedien som utspiltes så å si utenfor vinduene våre, at han ble syk. Artikkelen ble skrevet i dyp depresjon.

Det ble jeg som gikk til Terboven for ham. Det var en rystende opplevelse som jeg aldri glemmer. Terboven avviste Hamsuns bønnskrift, han hadde alle tilståelsene foran seg på bordet. Bare to av tolv kunne han gå med på å benåde på grunn av deres ungdom. Og det var ikke de to fra Grimstad.

Denne tragedien og Terbovens holdning nu fremover med hensyn til benådninger var det som fikk Hamsun til å reise til Wien i 1943. Det var såvisst ikke fordi han i sin alders 84de år brente etter å delta i en konferanse i Wien /

Det var for å prøve å få avsatt Terboven. Han overvurderte sine krefter, som kjent sviktet Hamsuns nerver ved denne leiligheten.

\*

Knut Hamsun gikk sin egen vei under okkupasjonen. Han kom, som Tore Hamsun sier i sin bok om ham, - "i utakt med sitt folks rytme", og han ble trampet ned. Men hvordan var det? Hadde han ikke alltid gått i utakt? Eller rettet hadde han ikke alltid holdt sin egen takt og latt godtfolk gå med eller mot etter anlegg og skjønn?

Knut Hamsun hadde gjennom et *langt* og intenst diktterliv bygget opp sin egen etikk fra sitt sinns tidløse dyp. Hans diktning om jorden, om kjærligheten, om menneskene, kritikken av tidsånden, hans appel om å ære de unge, hans lidenskapelige forsvar for barnet, - allt dette hadde jo han landsmenn tålt. Tålt i den grad at de med stolthet og jubel så han *fa' ut* ~~han fikk~~ nobelprisen. Og til hans 80 års dag, da armeene st oppmarsjert mot hverandre, strømmet en hel verdens hyldest mot ham, også fra de vestalliertes leir. Under hele okkupasjonen levde han i den forvissning at han var den samme som før. At det var tyskerne, ikke engelskmennene som vant kappløet mot Norge, - hva hadde det med ham å gjøre?

*Knut Hamsun, ikke  
det rig.*

Men jeg tror det vil gå opp for Knut Hamsuns landsmenn - før eller senere, - at noen forreder var han aldri. Hans eget verk, hans eget liv, m e n n e s k e t Knut Hamsun i seg selv motbeviser denne påstand.

Før eller senere -. Han sier i den siste boken: Jeg kan vente, død eller levende, det er likegyldig.